

Den tobaksfria dagen, som äger rum den 31 maj varje år, är en WHO kampanj för att uppmärksamma riskerna med tobaksbruk och peka på effektiva åtgärder för att minska konsumtionen av tobak i samhället.

Ämnet för den tobaksfria dagen 2015 är arbetet för att **stoppa den illegala handeln av tobaksvaror**. Att var tionde cigarett som röks i världen kanske härrör från den illegala tobaksmarknaden har negativa konsekvenser för hälsa och samhälle:

- Tillgång på liksom konsumtion av tobaksvaror ökar eftersom priset på den svarta marknaden är väsentligt lägre. Detta gäller särskilt ungdomar och låginkomstgrupper.
- Att hälsovarningar ofta saknas på illegala tobaksförpackningar kan verka missledande på ungdomar.
- Staten går miste om skatteintäkter.
- Åtgärder för att minska tobaksbruket och tobakens skadeverkningar motarbetas.
- Den organiserade brottsligheten gynnas.

I Sverige uppgår den oregistrerade andelen cigaretter till 12 % av den totala anskaffningen enligt siffror från Centralförbundet för Alkohol- och Narkotikaupplysning (CAN). En knapp miljard cigaretter anskaffas per år via resandeförsel (485 miljoner), smuggling (213 miljoner) och internet (153 miljoner). Den registrerade mängden cigaretter som årligen försäljs i Sverige uppgår till drygt 6 miljarder.

Anskaffningen via smuggling och internet, cirka 350 miljoner cigaretter, motsvarar uteblivna skatteintäkter på drygt en halv miljard kronor.

Under 2013 gjorde tullen totalt 704 beslag av smuggelcigaretter varvid 22 miljoner cigaretter konfiskerades. Motsvarande siffror för 2014 är 483 beslag och 47 miljoner cigaretter då bland annat 15 miljoner cigaretter från Polen togs i ett samarbete mellan Tullverket, Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten.

Man kan inte utesluta att skattehöjningar är något som kan öka den illegala införseln av tobak till Sverige. Det är i varje fall ett populärt argument från tobaksindustrins sida. I ett annat scenario används Sverige som transitland för smuggling av cigaretter till andra länder, exempelvis Norge där cigarettpriserna är dubbelt så höga jämfört med de svenska priserna.

Tobaksjätten British American Tobacco, BAT, lär ha använt Belgien som transitland för att dumpa priset på cigaretter i Storbritannien. Cigaretter exporterades först till Belgien, såldes till det låga belgiska priset (ungefär hälften av det brittiska cigarettpriset) och smugglades åter till Storbritannien för att säljas till ett lägre pris än det normala, legala priset.

CAN ansvarar för den så kallade Monitormätningen som pågår kontinuerligt över hela året. I Monitormätningen görs upp emot 20 000 telefonintervjuer per år för att undersöka hur mycket tobak och alkohol svenska resenärer tagit med sig vid inresor till Sverige under de senaste 30 dagarna.

En handbok, *Tobak – myndigheter, verktyg och befogenheter*, har getts ut av ett tiotal svenska myndigheter för att göra kampen mot illegal tobak ute på fältet mer effektiv. En central tanke i handboken är att myndigheter måste samverka för att motarbeta olaglig handel.

Den pågående svenska tobaksdirektivsutredningen har bland annat i uppdrag att lämna förslag till nationellt genomförande av WHO:s protokoll om eliminering av all illegal handel med tobaksvaror vilket i sin tur bygger på artikel 15 i Världshälsoorganisationens ramkonvention för tobaksprotokoll. Protokollet innehåller bland annat krav på licensiering för tobaksbranschens olika aktörer samt bestämmelser om märkning och spårbarhet av tobaksprodukter.

WORLD NO TOBACCO DAY
31 MAY

#NoTobacco
BEWARE!
ILLEGAL TOBACCO

The tobacco industry and criminal groups profit from the illegal tobacco trade, leaving the public to pay the health and security costs. Apply the Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products!
who.int/world-no-tobacco-day

World Health Organization

FCTC 10
WHO FRAMEWORK CONVENTION
ON TOBACCO CONTROL
years
2003-2013